

การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

พระภิญโญ ตสสนาโม, ดร.

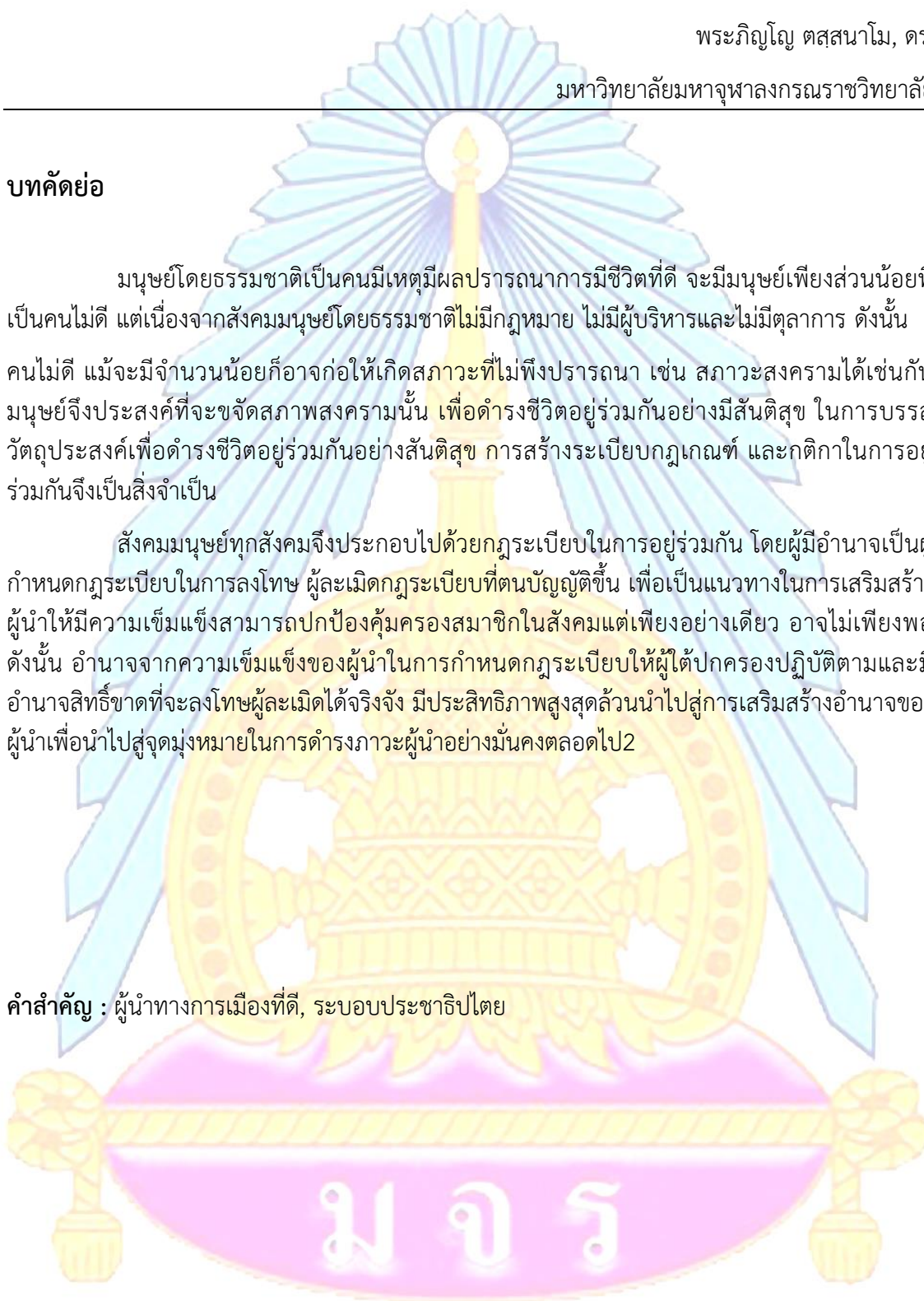
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

มนุษย์โดยธรรมชาติเป็นคนมีเหตุมีผลปรารถนาการมีชีวิตที่ดี จะมีมนุษย์เพียงส่วนน้อยที่เป็นคนไม่ดี แต่เนื่องจากสังคมมนุษย์โดยธรรมชาติไม่มีกฎหมาย ไม่มีผู้บริหารและไม่มีตุลาการ ดังนั้นคนไม่ดี แม้จะมีจำนวนน้อยก็อาจก่อให้เกิดสภาวะที่ไม่พึงปรารถนา เช่น สภาวะสงครามได้เช่นกัน มนุษย์จึงประสงค์ที่จะจัดสภาพสงครามนั้น เพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข ในการบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ และกติกาในการอยู่ร่วมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น

สังคมมนุษย์ทุกสังคมจึงประกอบไปด้วยกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน โดยผู้มีอำนาจเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบในการลงโทษ ผู้ละเมิดกฎระเบียบที่ตนบัญญัติขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างผู้นำให้มีความเข้มแข็งสามารถปกป้องคุ้มครองสมาชิกในสังคมแต่เพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น อำนาจจากความเข้มแข็งของผู้นำในการกำหนดกฎระเบียบให้ผู้ที่ปกครองปฏิบัติตามและมีอำนาจสิทธิ์ขาดที่จะลงโทษผู้ละเมิดได้จริงจึง มีประสิทธิภาพสูงสุดล้วนนำไปสู่การเสริมสร้างอำนาจของผู้นำเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายในการดำรงภาวะผู้นำอย่างมั่นคงตลอดไป

คำสำคัญ : ผู้นำทางการเมืองที่ดี, ระบอบประชาธิปไตย





PROMOTING GOOD POCITICAL LEADERSHIP IN DEMOCRACY

Phra Pinyo Tassanamo, Dr.

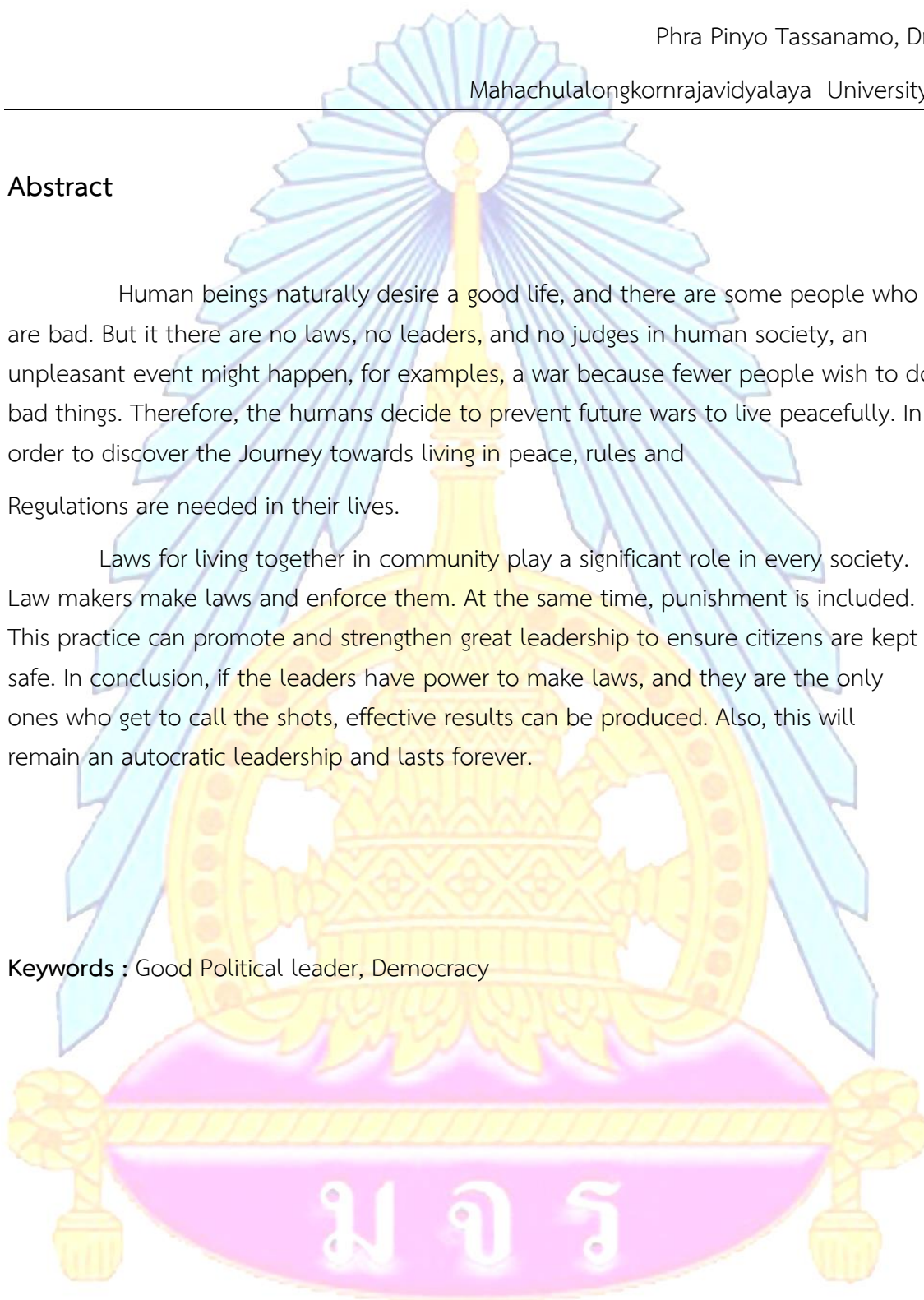
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Abstract

Human beings naturally desire a good life, and there are some people who are bad. But if there are no laws, no leaders, and no judges in human society, an unpleasant event might happen, for examples, a war because fewer people wish to do bad things. Therefore, the humans decide to prevent future wars to live peacefully. In order to discover the Journey towards living in peace, rules and Regulations are needed in their lives.

Laws for living together in community play a significant role in every society. Law makers make laws and enforce them. At the same time, punishment is included. This practice can promote and strengthen great leadership to ensure citizens are kept safe. In conclusion, if the leaders have power to make laws, and they are the only ones who get to call the shots, effective results can be produced. Also, this will remain an autocratic leadership and lasts forever.

Keywords : Good Political leader, Democracy



1.บทนำ

พื้นฐานทางจริยธรรมของประชาชนและผู้นำทางการเมืองถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ (Beerbohm, 2012; Kane and Patapan 2012, 58-64) กล่าวคือ ถึงแม้ว่าการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย แต่การทำให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองดังกล่าวมีศักยภาพจนเป็นที่เชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชนนับว่ามีความสำคัญไม่น้อยกว่าปัจจัยอื่น ๆ (Malan and Smit, 2001, 135) และการที่จะทำให้ประชาชนมีความเชื่อถือของอำนาจทางการเมืองได้นั้น บุคคลที่เข้าไปมีอำนาจทางการเมืองต่าง ๆ แทนประชาชนที่เรียกว่า “ผู้นำทางการเมือง” จะต้องแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ถึงความมีจริยธรรมและการปฏิบัติงานที่ดี โดยเฉพาะการแสดงออกเชิงพฤติกรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง การวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ตลอดจนความเคร่งครัดและการแสดงว่ามีความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถรับรู้และสัมผัสได้ การทำให้พฤติกรรมเหล่านี้มีอยู่ในวิถีการปฏิบัติงานตามครรลองประชาธิปไตยเท่านั้นที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าผู้นำทางการเมืองที่พวกเขามอบหมายให้เข้าไปใช้อำนาจแทนมีความเป็นมืออาชีพและมีความเป็นผู้ทรงเกียรติเพียงพอที่พวกเขาจะไว้วางใจให้อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปได้ (Elgie, 2014, 140-142) การมีกฎหมาย กฎระเบียบ ประเพณีปฏิบัติ รวมถึงการสร้างองค์กรและกลไกการเสริมสร้างและควบคุมจริยธรรม และการปฏิบัติงานผู้นำทางการเมืองจึงเป็นแนวทางที่ประเทศประชาธิปไตยทั่วไปให้ความสำคัญ (Kane and Patapan, 2012, 97-100)

กลไกสำคัญของระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนในการรักษาอำนาจการควบคุมของประชาชนต่อผู้นำทางการเมือง เพื่อให้ผู้นำทางการเมืองรับผิดชอบต่อประชาชนคือ การเลือกตั้ง (Elections) โดยความจริงแล้วสังคมประชาธิปไตยได้สร้างสรรค์ความไม่มั่นคงให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้จะต้องผ่านการเลือกตั้งใหม่ เมื่อครบวาระหรือตามกติกาของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องระมัดระวังอยู่เสมอว่าจะต้องมีผลงานที่รับผิดชอบต่อความต้องการของประชาชน มิฉะนั้นอนาคตในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะหมดสิ้นลง เมื่อประชาชนไม่เลือกกลับเข้ามาใหม่ อาจกล่าวได้ว่ากลไกนี้เป็นมาตรการสำคัญของประชาชนที่จะควบคุม กำกับ และตรวจสอบการทำงานของผู้ปกครอง เมื่อใดที่ผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะถอดถอนผู้ปกครองได้

ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนจึงต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้ามาเสนอตัวแข่งขันอำนาจของประชาชนจะปรากฏก็ต่อเมื่อประชาชนมีอำนาจที่จะเลือกกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเหนือกลุ่มอื่น เพื่อให้รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการปกครอง ด้วยเหตุนี้สังคมประชาธิปไตยจึงต้องพัฒนาให้ประชาชนมีโอกาสพิจารณาเลือกตั้งผู้นำทางการเมืองที่ดีของตน



2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ในมาตรา 76 วรรค กำหนดให้ “รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว” คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2559

แนวทางการเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยของไทย โดยจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างกลไก ซึ่งสถาบันในลักษณะที่เป็นมาตรการกฎเกณฑ์ และข้อบังคับที่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และ/หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และในลักษณะที่เป็นการก่อตั้งองค์กรหรือกลไกเฉพาะทำหน้าที่กำกับ ควบคุม หรือข้อบังคับให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยการคัดเลือก (1) ประเทศที่มี “ประชาธิปไตยก้าวหน้า” ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลจัดอันดับของ The World Audit ปีล่าสุด และ (2) ประเทศที่ “ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมืองในระดับสูง” ซึ่งพิจารณาจากคะแนนและอันดับความเชื่อมั่นที่ปรากฏในรายงานของ The World Economic Forum ปีล่าสุด (ค.ศ. 2015-2016) ควบคู่กับระดับของการคอร์รัปชันและความโปร่งใสของการบริหารงาน จากการสำรวจข้อมูลล่าสุด (ค.ศ. 2015) โดย Transparency International จากทวีปต่าง ๆ เป็นกรณีศึกษาจำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย และอูรูกวัย เพื่อทำการวิเคราะห์ถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมและควบคุมจริยธรรมของผู้นำทางการเมือง โดยมุ่งแสวงหาคำตอบว่าประเทศที่ยกมาเป็นกรณีศึกษาทั้งสามประเทศนั้น มีการออกแบบสถาบันการเมืองเพื่อเสริมสร้างผู้นำทางการเมืองที่ดีอย่างไร ทำไมประเทศเหล่านี้จึงประสบความสำเร็จในการสร้างการเมืองที่โปร่งใส เป็นประชาธิปไตย และประชาชนให้การยอมรับในมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง

การส่งเสริมควบคุม และกำกับให้ผู้นำทางการเมืองมีจริยธรรมเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจและให้ความสำคัญมาโดยตลอด สังเกตได้จากการที่รัฐธรรมนูญฉบับถาวรแทบทุกฉบับ นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง (Ethical Standards of Politicians) ของประเทศต่างๆ ในรายงานประจำปี ค.ศ.2015-2016 ของ The World Economic Forum (2016) ปรากฏว่าประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 118 จาก 140 ประเทศทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าปัญหาเรื่องจริยธรรมของนักการเมืองของประเทศไทยยังคงดำรงอยู่ และแนวทางการส่งเสริมและควบคุมจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ใช้อยู่ในประเทศไทยนั้นยังมีปัญหา ด้วยเหตุนี้ การสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และกลไกการส่งเสริมและควบคุมจริยธรรมของผู้นำทางการเมืองในประเทศที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระดับสูงคือมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง และมีประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าเพื่อรวบรวมเป็นองค์ความรู้สำหรับการนำไปใช้ประกอบการพิจารณา จัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีใน



ระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับประเทศไทย จึงมีความสำคัญและเป็นจุดมุ่งหมายหลักของบทความนี้

3. กรอบแนวคิดการเสริมสร้างผู้นำทางการเมืองที่ดี

มนุษย์แย่งเกิดในภาพทางการเมือง เพราะเป็นภาพหรือเป็นตำแหน่งที่สามารถใช้อำนาจให้คุณและให้โทษใครก็ได้ โดยชอบธรรม จากการมีอำนาจจะดึงดูดความเคารพ ความเกรงกลัวจากผู้ใต้ อำนาจ ทรัพย์สิน ลาภ ยศ ก็จะมีบังเกิดตามมา การอธิบายในลักษณะที่สัมพันธ์กับกระแสวัฒนธรรมมักจะใช้เป็นบรรทัดฐานในการวิเคราะห์ เมื่อพูดถึงอำนาจทางการเมืองและภาพทางการเมืองที่สร้างปัญหาแก่สังคม มักจะเป็นภาพของนักการเมืองที่ปราศจากคุณธรรม และจริยธรรมของความเป็นนักการเมืองที่ดี 7 เมื่อบุคคลถูกคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งหรือสถานภาพทางสังคมบุคคลนั้นจะมีตัวตนทางสังคม (Social Self) ตามแบบที่สังคมกำหนดให้เป็นและต้องแสดงบทบาทตามที่กำหนดไว้ให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ สังคมจะรับรู้ความมีอยู่ของบุคคลตามตำแหน่งหรือสถานภาพที่ได้รับจากความสำเร็จ เพราะฉะนั้น ความเป็นตัวตนทางสังคม คือภาวะคล้ายตัวตนตามที่ตนส่องกระจกเห็นว่า สังคมกำหนดให้ตนเป็นอะไร มีบทบาทอย่างไร โดยนัยนี้สังคมคือตัวกระจกส่องเงาให้บุคคลรับรู้ตัวตนของตนเองนั้นเป็นอย่างไร (ศ.ดร.จันทน์ อธิวัฒน์สิทธิ์, 2562) และนักการเมืองควรจะวางตนเป็นต้นแบบที่ดี (Archetype) ของสังคม นักการเมืองคือบุคคลที่สาธารณชนจับตามองและให้ความสนใจตลอดเวลา สื่อสารมวลชนประเภทสือรายวัน (Daily Newspaper) จะรายงานข่าวหรือเรื่องราวต่าง ๆ ของนักการเมืองอยู่เสมอ

ในทางพระพุทธศาสนา ภาพของการเป็นนักการเมืองถือว่าเป็นกายภาพ ดำรงตำแหน่งเป็นนักการเมืองย่อมเกิดจากการสมัครใจและการแต่งตั้งของประชาชน กล่าวคือนักการเมืองต้องเป็นคนี่ประชาชนชื่นชอบ มีคุณลักษณะมุ่งทำงานเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม และดำรงชีพด้วยค่าจ้างจากประชาชน ปัญหาของนักการเมืองคือการยึดติดในตำแหน่ง การหลงยึดติดในตำแหน่งคือการไม่ยอมสละทิ้งภาพ การยึดติดกับภาพหรือตำแหน่งทางสังคม สามารถลดลงได้ด้วยการทำใจรู้จักให้ รู้จักปล่อยวางและบำเพ็ญสมาธิ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

อุปาทาน (การยึดติด) เป็นแรงผลักดันให้เกิดภาพ คือการเกาะติดอยู่กับตำแหน่งโดยไม่ปล่อย อาจจะวิเคราะห์ต่อไปได้ว่า เพราะความกลัวต่อความมั่นคง จึงมีการยึดติดเพราะความกลัวต่อการสูญเสียหลักประกันความมั่นคงในชีวิต มนุษย์จึงมักจะยึดติดอยู่กับตำแหน่งที่ได้รับมาโดยไม่ปล่อย เมื่อถึงเวลาควรปล่อย การยึดติดในสถานภาพอาจจะเนื่องมาจากความเคยชิน เช่น ความเคยชินกับความสะดวกสบายในชีวิตเพราะมีผู้คอยให้การปรนนิบัติรับใช้ จึงทำให้มนุษย์ไม่ปล่อยวางจากตำแหน่งหรือสถานภาพทางสังคม ที่สังคมให้ความเคารพเกรงกลัว แต่ความเคยชินก็เป็นอุปาทานอย่างหนึ่งและเป็นนิสัยที่เกิดขึ้นจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตตามปกติของมนุษย์ นิสัยของมนุษย์จึงพัฒนาตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

หลักของแนวคิดที่มีต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองของงานวิจัยในอดีตวางอยู่บนสมมติฐาน ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักคือ สมมติฐานกลุ่มแรกเป็นแนวทางการศึกษาที่มุ่งความ



สนใจที่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ผู้นำที่มีตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูง เช่น นายกรัฐมนตรี สมาชิก รัฐสภา ฯลฯ โดยมีสมมติฐานว่า ผู้นำทางการเมืองที่ดีคือผู้นำทางการเมืองที่ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน ของตำแหน่งที่มีการกำหนดไว้ (Edinger 1975; Helms 2005) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาตาม แนวทางนี้ยืนยันตรงกันว่า เกณฑ์มาตรฐานของตำแหน่งที่มีการกำหนดกันไว้นั้น แท้ที่จริงแล้วมักถูก กำหนดโดยตัวผู้นำทางการเมืองที่เข้าไป คือ ครองอำนาจ ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอิทธิพล และสามารถกำหนดผลลัพธ์ของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองได้ตามที่ตนต้องการ แทนที่เกณฑ์ มาตรฐานของตำแหน่งจะเป็นตัวกำกับหรือบังคับให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติตาม (Elgie 1995; Helms 2005)

สมมติฐานกลุ่มที่สองเป็นแนวทางที่เห็นตรงกันข้ามกับสมมติฐานกลุ่มแรก โดยงานวิจัยใน กลุ่มนี้เชื่อว่ากฎเกณฑ์เป็นตัวกำกับและควบคุมพฤติกรรมของผู้นำทางการเมือง เนื่องจากผู้นำทางการเมือง แม้จะเข้ามาดำรงตำแหน่งในระดับสูงแต่ยังจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนตลอดจนองค์กร ทางการเมืองและกลุ่ม/องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่สามารถตัดสินใจ หรือดำเนินการใด ๆ ได้โดยอิสระ แต่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกรอบกติกาที่สังคมการเมืองนั้น ๆ ร่วมกันสร้างขึ้น (North 1990; Sheffer 1993)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกฎเกณฑ์หรือกรอบกติกาที่สังคมการเมืองร่วมกันสร้างขึ้นนั้นอาจ แตกต่างกันไปตามบริบทและค่านิยมความเชื่อพื้นฐานที่แตกต่างไปตามบริบทและค่านิยมความเชื่อ พื้นฐานที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และอาจมีการแปรเปลี่ยนไปในแต่ละช่วงเวลา สมมติฐานกลุ่มที่ สามที่ใช้แนวคิดในการอธิบายภาวะผู้นำทางการเมืองจึงไม่เห็นด้วยกับสมมติฐานที่เชื่อว่ากฎเกณฑ์หรือ กรอบกติกาจะเป็นเครื่องกำกับพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้โดยตรง แต่ความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมของผู้นำทางการเมืองกับกฎเกณฑ์นั้นจะอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามเวลาและสถานที่ (Carrier 2016; Elgie 1995) ภายใต้มุมมองเช่นนี้ ภาวะ ผู้นำและพฤติกรรมของผู้นำทางการเมืองจะแปรผันไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมการเมืองจะแปรผัน ไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมการเมืองนั้นๆ เช่น ในประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษจะมีแนวโน้มไปใน แนวทางที่ยึดตัวผู้นำเป็นศูนย์กลาง ในขณะที่ในประเทศอิตาลีและญี่ปุ่นพรรคการเมืองจะมีบทบาทมาก ในการสร้างและกำกับภาวะผู้นำทางการเมือง ส่วนในสหรัฐอเมริกาและเยอรมนี พฤติกรรมของผู้นำทาง การเมืองมักจะเป็นผลผลิตของการต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่ต้องการเข้ามาร่วมแบ่งปัน การใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง เป็นต้น (Elgie 1995; 2004, 142)

4. บทสรุป

การสำรวจแนวคิด ที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจแนวทางในการเสริมสร้างภาวะ ผู้นำทางการเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย ที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างผู้นำทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยที่ดีของประเทศที่มีประชาชนได้รับความเชื่อมั่นว่าผู้นำทางการเมืองนั้นจำเป็นต้อง ตระหนักอยู่เสมอว่า จะต้องนำมาซึ่งชีวิตที่ดี มีสุข เป็นชีวิตที่มีเสรีภาพและความเสมอภาค มีความ เชื่อมั่นต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมืองในระดับสูงๆ และมีประชาธิปไตยที่ก้าวหน้า การ

บัญญัติเกี่ยวกับหลักการเรื่องจริยธรรม รวมถึงแนวทางการส่งเสริมและควบคุมจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นหมวดหรือมาตราโดยเฉพาะ

ดังนั้นปัจจัยความสำเร็จที่สามารถสร้างและส่งเสริมผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ดีจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนได้นั้นมีหลัก 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก การอาศัยโครงสร้างทางการเมืองและการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจการเมืองหลักตามรัฐธรรมนูญเป็นกรอบในการกำกับการทำงานของตัวแทนผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนมิให้ใช้อำนาจตามอำเภอหรือใช้อำนาจในลักษณะที่มีการก้าวทาบซ้อนทับซ้อนกันจนขาดประสิทธิภาพ

ประการที่สอง องค์การเฉพาะที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของนักการเมืองและหน่วยงานภาครัฐที่เป็นระบบและมีความชอบธรรมในการกำกับและสนับสนุนให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถแสดงบทบาทและทำหน้าที่ตามขอบเขตของอำนาจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ตรวจสอบได้และมีสำนึกรับผิดชอบ

ประการที่สาม บทบาทของพรรคการเมือง สื่อมวลชน และองค์กรภาคประชาสังคมในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่ช่วยหนุนเสริมให้แนวทางที่ปรากฏในรูปกฎระเบียบและองค์กรหรือกลไกการตรวจสอบสามารถบังคับใช้และนำไปสู่กระบวนการในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บทเรียนและปัจจัยความสำเร็จดังกล่าวว่าการมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรภาครัฐในระบอบประชาธิปไตยที่ดีต้องมีกลไกควบคุมในด้านกฎเกณฑ์ กติกาและองค์กรที่ขับเคลื่อนทำงานได้จริงและมีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศ ซึ่งมีประชาธิปไตยยังไม่เข้มแข็งพอและประชาชนยังไม่เชื่อมั่นในมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมืองอย่างประเทศไทยเจ้าของอำนาจอธิปไตย

5. ข้อเสนอแนะ

จึงมีข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ดีที่ควรพิจารณาสำหรับประเทศไทย ดังนี้

ประการแรก ความสัมพันธ์ทางอำนาจหลักตามรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำกับการทำงานของตัวแทนผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชน มิให้เกิดการใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจหรือใช้อำนาจในลักษณะที่มีการก้าวทาบซ้อนทับซ้อนกันจนขาดประสิทธิภาพ และทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น

ประการที่สอง การสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมืองโดยการกำหนด ทั้งในรูปกฎหมายและ ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรมทางการเมือง ร่วมกับการสร้างองค์กรและกลไกการส่งเสริมและควบคุมการใช้อำนาจและ การปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขับเคลื่อนผลักดันหลักการดังกล่าวให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้บุคคลหรือองค์กรที่ต้องนำหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติใช้เป็นผู้กำหนดเองเพียงฝ่ายเดียว แต่จะต้องอาศัยกระบวนการที่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างกว้างขวางและมี



ความหมาย ในขณะเดียวกัน การขับเคลื่อนกลไกและ การทำงานขององค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและ ควบคุมการใช้อำนาจและการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องมีช่องทางให้ประชาชน มีส่วนร่วม สามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ด้วยเช่นกัน

ประการที่สาม การปฏิรูปกระบวนการทางการเมืองเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางตรงของ ประชาชนในการส่งเสริมและควบคุมการใช้อำนาจและการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งใน ระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ทั้งนี้ รัฐบาลควรมีการหนุนเสริมการปฏิรูปดังกล่าว โดยการผลักดันให้มีการตรากฎหมายที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของประชาชนภาคประชาสังคมและสื่อมวลชนในการต่อต้านการ ททุจริตและเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารรัฐกิจตามแนวทางที่ประสบผลเป็นอย่างดี นอกจากนี้รัฐบาล อาจพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการหรือผู้ตรวจราชการในระดับพื้นที่ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เพื่อทำหน้าที่หนุนเสริมกระบวนการตรวจสอบโดยกลไกภาครัฐอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและ มีความชอบธรรมมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป สังคมใดก็ตามถ้าได้ผู้นำที่ดี เป็นผู้นำที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และมี คุณธรรม ปัญหาของประชาชนแม้จะไม่รุนแรงเพียงใด ก็มีโอกาที่จะแก้ไขได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการ ด้อยการศึกษา ปัญหาความยากจน ปัญหาความเจ็บป่วยและปัญหาการด้อยการพัฒนาทั้งหลาย ปัญหา เหล่านี้จะลดน้อยลงเมื่อได้ผู้นำที่ดีเข้ามาทำการปกครอง นอกจากปัญหาที่ร้ายแรงจะได้รับการแก้ไข อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว ผู้นำที่ดีจะส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น ระบบประชาธิปไตยจึงเป็นระบบการเมืองที่ส่งเสริมให้ประชาชนปลดพ้นจากความยากจนอดอยาก และส่งเสริมให้ประชาชนมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุขอย่างแท้จริง



มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
จางค์ อดิวัฒนสิทธิ์. ศ.ดร.ปรัชญาทางสังคมแห่งพระพุทธศาสนา. (2562) **ชุดความรู้เกี่ยวกับปรัชญา
สังเคราะห์ชุดที่ 1 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.** นนทบุรี: นิธิธรรมการพิมพ์.
สมบัติ อารังธัญวงศ์. ศ.ดร. (2562) **การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา** คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมา.
Beerbohm, Erie 2012. **In our name: The ethics of democracy.** Princeton. NJ:
Princeton University Press.
Carrier. Martin, 2016. **Executive politics in semi-presidential regimes: Power
distribution and conflicts between presidents and primeministers.**
Lanham, MD : Lexington Books.
Edinger, Lewis J. 1975. **Approaches to the comparative analysis of political
leadership.** Comparative Politics 7 (2) : 253-269.
Elgie. Robert. 2014. **The institutional approach to political leadership.** In **Good
democratic leadership.** On prudence and judgment in modern democracies,
eds.
John Helms, Ludger, 2005. **Presidents, prime ministers and chancellors : Executive
leadership in western democracies.** New York: Palgrave.Kane, John and
Haig Patapan. 2012. **The democratic leader : How democracy defines. Empowers,
and limits its leaders.** New York : Oxford University Press.